

İngiltere’de Grev Dalgası Gelişiyor

İsmail Büyükakan, EMAR

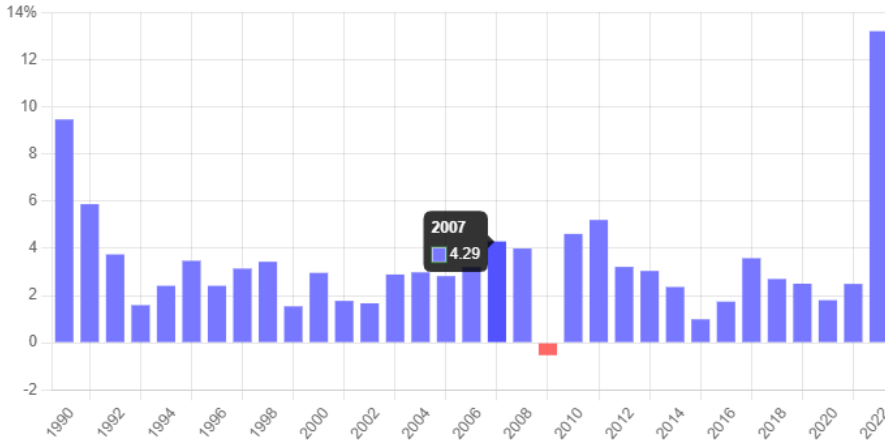
30 Kasım Çarşamba günü EMAR Emek Araştırmaları Vakfı olarak Üniversite ve Kolej Akademik İşçileri Sendikası’nın (UCU) Londra’nın merkezi bir semtinde düzenlediği miting ve protesto yürüyüşüne katıldık.

Binlerce öfkeli genç akademisyen ve üniversite / kolej öğrencisi hem akademik çalışma koşullarını hem de öğrencilerin yaşam koşullarını protesto eden sloganları haykırdı. (9 Aralık’ta da İletişim İşçileri Sendikası’nın (CWU) büyük mitingi olacak.)

Mitingde bir süredir greve çıkmış olan Trenyolu İşçileri Sendikası’nın (RMT), bu ay çeşitli günlerde greve çıkmakta olan İletişim İşçileri Sendikası’nın (CWU), TUC konfederasyonu’na bağlı en büyük sendikalardan biri olan Kamu Personeli Sendikası UNISON’un, UCU’nun liderleri konuşmalar yaparken, İngiltere Emek Partisi’nin (Labour) eski lideri sevilen solcu Jeremy Corbyn de kürsüye çıktı. Konuşmaların ardından binlerce gösterici trafiği altüst ederek yürüyüşe geçti. Eylem Birkbeck Üniversitesi’nin önündeki protesto eylemiyle sona erdi.

Bu eylem, şu sıralarda tüm ülkenin yüz yüze olduğu ilk protesto olmadığı gibi, tekil bir eylem de değil. İngiltere şu günlerde 1970’li yıllardan bu yana en kapsamlı işçi direnişleri ve grevler dalgasını yaşıyor.

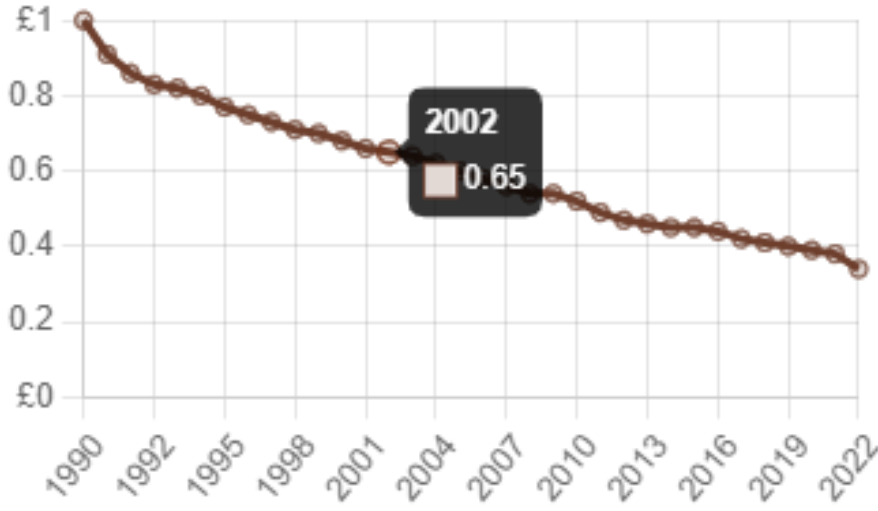
Enflasyon oranının 1990 yılından bu yana sürekli yükseldiği ülkede 2020 yılında %2.37 olan enflasyon şimdi bunun 5-7 katına yükselmiş, emekçinin alım gücü de 2022’de 1990’ın %35’i düzeyine inmiş durumdadır. (Bakınız *Tablo 1* ve *Tablo 2*)

Tablo 1. İngiltere’de Enflasyon 1990-2022

Kaynak: [£1 in 1990 → 2022 | UK Inflation Calculator \(in2013dollars.com\)](https://www.in2013dollars.com)

Buying power of £1 over time, 1990-2022

Tablo 2: İngiltere’de Sterlinin satın Alma Gücü 1990-2022 Kaynak: [£1 in 1990 → 2022 | UK Inflation Calculator \(in2013dollars.com\)](https://www.in2013dollars.com/)

Buna ek olarak, Rusya’nın Batılı NATO ittifakı tarafından Ukrayna’ya saldırmaya kışkırtılmasıyla başlayan savaş ortamında enerji fiyatları (gaz / elektrik) başta olmak üzere, hemen her üründe ve özellikle mutfak ürünlerinde yaşanan baş döndürücü fiyat artışları, milyonlarca işçi ailesinin sabrını tüketmiş görünüyor.

Grev Dalgası

İngiltere’de ve İskoçya’da “artık yeter” diyen işçiler - Türkiye’den farklı olarak - sokakları ve grev alanlarını doldurmaya başladılar.

Gelişmeleri kısa kısa not edersek;

- Yaz boyunca sık sık yaşanan demiryolu işçilerinin grevlerinin ardından, Üniversite ve Kolej Akademik İşçileri Sendikası (UCU), 24 Kasım’da 70 bin üyesiyle grev ilan etti.
- Onları, 115 bin üyeli İletişim İşçileri Sendikası’nın (CWU), giderek artan sayıda postanesi özelleştirilerek taşeronla verilen Kraliyet Posta Kurumu’nun tüm işyerlerinde başlattığı aralıklı grev dalgası izledi. İşçiler belli günlerde greve giderken, greve gidilmeyen günlerde de işi yavaşlatıyor.
- 25 Kasım’da ülkede ayrı bir yerel hükümete sahip olan İskoçya’da İskoç Öğretmenler Sendikası (EIS) onbinlerce eğitim işçisiyle greve çıktı.
- Trenyolu lokomotif sürücülerinin sendikası ASLEF, 12 özel tren şirketinde 6000 işçiyle greve giderken, yine trenyolu servislerinde çalışan militan RMT sendikasının binlerce üyesi bir yandan özel işverenleri görüşme masasına oturup teklif vermeye zorlayarak işveren temsilcileriyle görüşmeleri sürdürürken, bir yandan da aralıklı olarak yıl sonuna kadar ve yeni yılda grev yapmayı sürdürüyor.
- Trenyolu sektörünün bir başka sendikası TSSA da grev oylaması yapılması yönünde karar aldı ve işverenin teklifini işçilere sundu. Network Rail kamu işletmesinde çalışan 2500 denetim, bakım, destek operasyon ve istasyon işçisi işveren teklifini reddeder ve greve evet derse, trenyolu hizmetleri iyice sekteye uğratılmış olacak.

- Eğitim İşçileri Sendikası da (NEU) orta öğretim kurumlarında greve gidileceğini açıklamasıyla birlikte,, İngiltere’de özel / kamu trenyolu taşımacılığıyla, posta servislerinde (ki buna internet üzerinden yapılan alışverişlerin teslimat servisleri de dahildir) ve özel / kamu üniversite, kolej ve orta öğrenim kurumlarının işleyişlerinde önemli aksamalar yaşanması bekleniyor.
- Bu arada, 106 yıldır “grev yapmamış” olmakla övünen Kraliyet Hemşirecilik Koleji (RCN) üyesi hemşireler, son 10 yıldır yaşanan tüm fedakarlıklara karşın ücretlerine tek kuruş zam verilmemesine tepki göstererek, 15 ve 20 Aralık tarihlerinde greve çıkacaklarını ilan ettiler. Muhafazakar Parti yandaşı medyanın buna yanıtı ise “bunlar Rusya’ya çalışıyor” oldu. Başbakan, hemşirelerin ne denli düşük ücretlerle çalıştığına hiç değinmeden, “ama canım yüzde 19 zam da olmaz...” gibisinden tepki verdi.
- En son, TUC’nin büyük sendikalarından GMB, İngiltere ve Galler’de 11 ambulans vakfının tüm personeli, yani 15 bin ambulans işçisi için grev kararı aldı. Bu grev İngiltere’deki 52 hastane vakfına ait hastane ve bakımevlerini, hastanelerin acil servis bölümlerini, Kuzey İrlanda ve Galler’deki tüm hastaneleri etkileyecek.
- Bu gelişmelerin yanısıra, bir diğer kamu personeli sendikası PCS de, 126 kurumda greve gitme kararı aldı. Unite sendikasına bağlı 3000’i aşkın otobüs şoförü, Abellio ve Metroline şirketlerinin Londra’da çalıştırdığı otobüs hatlarında ve Teyms ırmağı üzerinde sefer yapan Woolwich feribot hattında Aralık ayı boyunca grev yapacak.
- Yüzbinlerce işçinin katıldığı bu grev dalgasına, birçok kamu ve özel işyerinde İtfaiye İşçileri Sendikası’na (FBU), Başöğretmenler Ulusal Sendikası’na (NAHT), gıda işçileri sendikasına, bilim işçileri teknisyen ve mühendisler sendikası Prospect’e ve öteki sendikalara üye işçilerin işverenle başlattığı uzlaşmazlıkları, zaten yaşanmakta irili ufaklı onlarca grevi de katarsak, ülke yaşamındaki çalkantıyı, durumun ciddiliğini daha iyi anlarız.

Grevciler hem akademik personelin hem de öğrencilerin haklarını savunuyor, refahta değil savaş harcamalarında kısıtlama yapın, diyor.

Grevler neden oluyor?

Emperyalist hiyerarşide en önlerde yer alan İngiltere’de işçilerin yaşam standardı, dünyada varolan eğilime paralel olarak, uzun süredir düşme eğilimindedir. (Bakınız: Tablo 2) 1990’lı yıllarda Tony Blair liderliğindeki Emek Partisi (Labour) – bu Türkiye’de yanlış olarak İşçi Partisi olarak tercüme ediliyor – iktidarı altında çeşitli örgütsel hakları kısıtlanan sendikalar, son 12 yıldır da Muhafazakar Parti (Tories) iktidarında, başka hakları yitirdiler. Tabiri caizse egemen sınıf ve devleti, sendikaları dışları tırnakları sökülmüş birer arslana çevirmede oldukça başarılı oldu.

Türkiye burjuvazisinin örnek aldığı İngiliz burjuvazisi, bir yandan özel işletmelerde çalışan işçilerin irili ufaklı haklarını neo-liberal siyasetle (siz bunu hakiki, saf kapitalist uygulama olarak anlayın) hacamat edip, işletmelerdeki örgütlü sendikal gücü zayıflatırken, bir yandan da kamu işyerlerinde daha güvenli iş ortamlarında çalışan işçilerin haklarını da, özel şirket ortamına benzetti. Tam gün istihdamı iyice azaltıp, part-time uygulamalarını, “işverenin istediği zamanlarda ve uygun gördüğü sürede çalışma” (zero-hour work) yöntemlerini öne sürdü. Hemen hemen bütün kamu kuruluşlarına “taşeron” uygulamasını getirdi, kamu işletmelerinin geleneksel çalışmasını tarümar etti. İşçinin çalışma düzenini bozdu, sendikal faaliyetin sürekliliğini ortadan kaldırdı. İşyerlerindeki işçileri farklı taşeronların işçisi yaparak, ortak ve toplu mücadele ortamını iyice daralttı.

Bu uygulamanın kamu sektöründeki en önemli ve güçlü kurbanı, İngilizlerin gururla bahsettiği Ulusal Sağlık Kurumu’dur (NHS). NHS, son 12 yıldır ülkeyi yöneten Muhafazakar Parti’nin neo-liberal saldırısı altında, bir yandan covid-19 salgını bir yandan personel eksikliği, grev vb bahaneler gösterilerek, taşeronların elinde dilim dilim ortadan kaldırılıyor. Bir yandan özel sektör NHS’i toplumsal çıkardan çok kâr amacı altında çalışmaya yöneltirken, bir yandan da dünya standardında kaliteli hizmet sunan tıp uzmanları, doktorlar ve hemşireler olağanüstü zor çalışma ve düşük ücret koşulları nedeniyle akın akın NHS’i terk ediyorlar.

Öte yandan iktidarın Brexit (AB’den kopma) siyaseti yabancı düşmanlığını azdırdığı için, çoğu Avrupalı olan onbinlerce yabancı işçi ülkeyi terk etti. İnşaat ve sağlık sektörü ciddi işçi açığıyla yüz yüze; hastanelerde randevu bekleyenlerin sayısı 7 milyonu geçmişken, Acil Servis’te muayene edilmeden önce aç susuz 48 saat beklemek durumunda kalan hastalar, kime yerde hastasını indiremeyen ambulanslar var. Ambulanslar acil durumlara 12-17 dakika yerine bazen bir saati aşkın süre sonra müdahale edebiliyor. Onlar da bereketsiz çalışma ortamında şimdi greve çıkmak üzereler.

Toparlarsak, İngiliz işçileri, kağıt üzerinde var olan tam gün ve kadrolu çalışma haklarını güncel pratikte kaybettiler. Çoğu işyerinde son ücret esas alınarak tam emekli olma hakkı kaldırıldı. İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği alanında AB tarafından getirilmiş birçok kural ve kısıtlama, iktidar tarafından “girişimcilerin elini bağladığı” gerekçesiyle ya kaldırıldı, ya da işverenlerin keyfine uygun biçimde “yumuşatıldı”. İş Müfettişliği Ofisi HSE, kadro daraltıldığı, kurallar “yumuşatıldığı” vb. nedenlerle yeterli hizmet veremez, işçileri koruyamaz halde. İşçilerin gerçek ücreti 1990’ın yüzde 35’i düzeyine indi.

Buna ek olarak birçok işletme binlerce işçisini kapı önüne koydu, ya da işten çıkarmalara gideceği yönünde işaretler veriyor. Her yıl Noel tatili öncesinde bazı büyük firmaların toplu işten çıkarmalara gitmesi artık neredeyse “gelenek” oldu. Bakalım önümüzdeki haftalarda kimler işçi çıkartacak?

İngiltere’nin ve NATO’nun kıskırttığı Ukrayna savaşının patlak vermesiyle birlikte piyasaya bomba gibi düşen fiyat artışları, kredi faiz artışları, zaten konut kredisi yükü altında beli iyice bükülmüş olan İngiliz işçilerini “Artık Yeter” diye haykırma noktasına getirdi. Bu durum karşısında, ülkenin en büyük iki sendikası olan Unite ve Unison, muhafazakar iktidarın uygulamalarına ve dev enflasyon artışlarına

karşı eşgüdümlü hareket etme kararı aldı. RMT ve diğer trenyolu işçileri, sağlık işçileri, postane işçileri taşımacılık sektörünün, eğitim kurumlarının işçileri aktif olarak mücadelenin içindeler.

Hareketin gücü ve zaafı

İşçiler savaş harcamalarındaki artışı da, kredi faiz artışı da, fiyat artışlarını da istemedikleri gibi, Batılı emperyalist devletlerin Rusya ve Çin’le hesaplaşma ve dünya pazarından kendilerine daha büyük pay kapma kavgasının (emperyalist yeniden-paylaşım kavgasının) yükünü taşımak istemiyorlar.

2016’da referandumla birlikte İngiltere’nin AB’den ayrılması kararını (Brexit) veren Muhafazakar Parti iktidarı, bugün İngiliz yasalarının AB çerçevesinin ve özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin kapsamı dışına çıkartılması için büyük çaba harcıyor. Bu, İngiliz işçilerinin haklarının 1970’li yıllara dönmesi anlamına gelebilir. Buna göre, çoğu Afrikalı ve Asyalı olan göçmenler, ilticacılar, yasal olarak hapisanelere yerleştirilip sınır dışı edilebilecek, şu anda Kongo Demokratik Cumhuriyeti’ne karşı ilan edilmemiş bir savaş sürdüren Ruanda gibi ülkelere yasal olarak servis edilebilecek.

Kısacası emekçilere yutturulan “mutluluk hapi”nin etkisi buraya kadar...

Dahası, son seçim yenilgisinin ardından Jeremy Corbyn’in liderliğini yaptığı sol kanadı sistemli şekilde “temizleyen” Emek Partisi’nin (Labour) lideri Sör Keir Starmer ve ekibi, parti milletvekillerinin işçi sendikalarının grevlerinde görünmesine, konuşma yapmasına ve sendikalar lehinde konuşmasına, basına medyaya demeç vermesine karşı çıkıyor, hatta yer yer cezai yaptırım uyguluyor. Emek Partisi, işçi sınıfının hareketlenmesini, greve gitmesini, sokağa çıkmasını İSTEMİYOR.

Ama, İngiltere’nin Hint asıllı başbakanı Rişi Sunak, Emek Partisi’nin sağdan kesen liderinin partinin sol kesimine ve sendikalara karşı tutumunu, devletten yana tavrını yine de “yetersiz” görüyor. Sunak, 30 Kasım’daki parlamento toplantısında Starmer’ın “partisine üye milletvekillerinin grev gözcülerini ziyaret etmesine engel olamayan zayıf biri” olduğunu ilan etti. Devlet, Emek Partisi’nden daha da işçi karşıtı ve devlet yanlısı bir siyaset beklediğini saklamıyor.

Emek Partisi liderliğinin milletvekilleriyle parti yöneticilerinin grevci işçilerle dayanışma göstermesine karşı çıkması, hatta TV’de “iktidara aday bir parti olarak” grevci işçilere destek ziyareti YAPMAYACAKLARINI ilan etmesi, işçi sendikalarının eylemlerine tabii ki zarar veriyor, sendikaların elini zayıflatıyor.

Emek Partisi (Labour), İngiltere’nin sosyal demokrat ana muhalefet partisi olarak işçileri değil de - aynen CHP’nin emekçi halk muhalefetinden çok devleti sahiplenmesi gibi - İngiliz devletini, devlet çıkarlarını sahiplenmekte ve şimdi izlenen savaş siyasetini kraldan daha kralcı tarzda onaylamaktadır.

Buna rağmen, bütün zaafına karşın, İngiliz sendikal hareketinin, Türkiye’nin sendikal hareketi ile karşılaştırıldığında, çeşitli üstün yanları vardır.

Bir kez, sendikacılar (kendi aralarındaki irili ufaklı çekişme ve çatışmaların ötesinde) işçilerin birliğinin, sendikal birliğin önemine vakıftırlar. Çeşitli sendikaların geleneksel flamalarında “birlikten kuvvet doğar” sözü yer alır. Sendikaları eleştirenler, eleştirileri kişiselleştirmekten, sendikal bölücülükten, sendika yıkıcılığından uzak durmaya çalışırlar. Rekabet içinde bile olsa, bir sendikanın üyelerinin / yöneticilerinin kamuoyu önünde öteki sendikaya ağır sözler söylemesi, itham etmesi vb ayıp karşılanır ve benimsenmez.

İngiliz toplumunun pragmatik davranma özelliğinin bir yararı da sendikal birliğe, sendikal örgütlerin birleşmesine gösterilen pozitif ilgidir. İşçiler, iki yüzyılı aşkın örgütlü sınıf mücadelesi süreci içinde SENDİKAL BİRLİĞİN, sayısal birliğin önemini kavramışlardır. Bilebildiğim kadarıyla, son 40 yıllık dönemde birçok sendika birbiriyle birleşti, eskisinden daha büyük, daha merkezi sendikalar yaratarak sahip oldukları güç konumunu artırmaya, en azından korumaya özen gösterdi. Anlayış olarak Emek

Partisi'nin sağ kesiminde yer almasına rağmen, TUC konfederasyonu, 6 milyon üyeye sahip olan İngiliz sendikal hareketinin rakipsiz, birleştirici, güçlü amiral gemisi olmayı sürdürüyor.

Daha önce birbiriyle çeşitli sektörlerde rekabet eden (MSF ve AEEU'nun birleşmesiyle ortaya çıkmış olan) Amicus'un TGWU ile 2007'de birleşmesi, bugün 1 milyon dolayında üyesiyle ülkenin en büyük işçi sendikası olan Unite (Birleş) sendikasını yarattı. Bu sendikal birliğin gücüne güzel örnektir.

Tabii, sendikal üyelik oranının 1970'lerden bu yana sürekli düşmesinin sendikal birleşmeleri önemli ölçüde etkilediği inkar edilemez. Ama, işçi hareketindeki temel anlayışın sendikal birliğe prim veriyor olması kilit önemdedir.¹ Sektörü daralan ya da üye sayısı azalan sendikalar, küçük çıkarıcı, bölücü tavır almadan, öteki sendikalarla birleşme yollarını aramakta, daha büyük sendikalara katılmakta bir sorun görmemektedir. Radikal bir ufak sendika olan UCATT'in son yıllarda Unite'a katılması buna örnektir.

Sloganlar: "Refahta değil savaşta kısıntıya gidilsin!", "Kazanmak Üzere Greve", "Birlikte Greve!"

¹ Türkiye sendikal hareketinde bu anlayışın eksikliği, "küçük olsun benim olsun" bölücülüğü, aşılması mutlaka gerekli olan ciddi bir zaftır. Bu konuyu çeşitli yönleriyle ileride ele alacağız. Şimdilik, bu sitede yıllardır bilerek yorumuz yayınladığımız işkolu istatistiklerine göz atılmasının yeterince açıklayıcı olacağını söyleyelim. *i.B.*

Sendikal Birlik Sendika-İçi Demokrasi Militan Eylem

“Sendikal Birlik, Sendika-içi Demokrasi ve Militan Eylem” sloganı, İngiliz işçi hareketinin karakterini biçimlendiren önemli bir tutum olmuştur. (Türkiye’de ise, radikal, “solcu” akımların, Türk-İş ve sendikal birlik düşmanlığının çokça örneği var.)

Ancak, sendikal hareketle içiçe geçmiş bir tarihi olan Emek Partisi’nin (Labour) sendikal hareketteki artan militanlaşmaya tepki göstermesi ve daha da sağa kayması, hareketin önünde ciddi bir sorundur.

Her geçen gün daha fazla Emek Partisi dışına itilen sol kanat, sendikal hareket üzerindeki etkisini arttırmak, en azından korumak için çok çaba göstermektedir. Ancak işçi hareketinde belli bir ağırlığı bulunan Sosyalist Parti (SP) ve Komünist Parti’nin (CPB), stratejik anlamda gerici bir slogan olan ‘Brexite evet’ sloganını savunmaları ve Avrupa’nın gördüğü en geniş uluslarüstü birlik girişimi olan AB’den ayrılma kampanyasında yer yer radikal sağ / faşist kesimle aynı paralele düşmeleri, hareketi derinden olumsuz etkilemiştir. İşçi hareketi içinde sağ görüşler, milliyetçi / şövenist akımların sözcüleri her kesimde daha fazla öne çıkmış ve çıkmaktadır.

Sonuçta, Brexit (AB’den kopma) uygulaması, iktidardaki burjuva kliğin İngiltere devletinin yerel ve küresel tutumunu ABD ile özdeşleştirmesi yönünde – solun da pratikte desteklediği - ciddi bir adım olmuştur. Mevcut ekonomik krizde Brexit’in büyük payı bulunduğu, imalat endüstrisinin, ihracata dayalı endüstrilerin sözcülerince, işveren örgütünün son kongresinde bile vurgulanırken, İngiltere’nin sosyalist ve komünist “yetmezamaevet”çilerinin, sol Brexitçiliğin günahı çoktur. Hepsinde, emek hareketi açısından yanlış bir soru olan “devletin bekası” sorusuna verilen yanlış yanıtın ayak izleri görülmektedir.

Teorik ve pratik düzeyde karmaşa içinde olan dünya emek hareketinin parçası olan İngiltere işçi sınıfı, bu kışı çok zor geçireceğe benzemektedir. Fiyat artışlarının şirket iflasları ve yığınsal işten çıkarmalarla birleşmesi ortamı patlayıcı hale getirebilir. Ancak, işçi hareketinin siyasal sözcüsü daha şimdiden su koymuş, devletten yana tavır almıştır.

Siyasal iktidar, yaklaşan patlayıcı ortamı gördüğü için, yasal çerçevede kendisine uygun değişiklikleri, savaş hazırlıklarına paralel olarak getirmekte, grevci işçilerin yaratmakta olduğu boşluğu profesyonel ordu personelini devreye sokarak aşmaya hazırlanmaktadır. Son bir haberde, başbakan Rişi Sunak’ın, ülkede grevlerin ve yığınsal gösterilerin önünün alınması ya da çeşitli caydırıcı yaptırımlarla etkisizleştirilmesi yönünde bir yasa tasarısı hazırlığında olduğuna yer verilmiştir.

Brexit’e “yetmezamaevet” diyen “sol” siyasal akımlar ise, hem kendi geleceklerini hem de sendikal hareketin geleceğini daha da karartacağına benziyorlar. Yaşayacak ve göreceğiz.

En Son Veri Tazeleme ve Redaksiyon Tarihi: 7 Aralık 2022